

Fransiýa

Category: Kitapcy, Taryhy makalalar
написано kitapcy | 23 января, 2025
Fransiýa FRANSIÝA

Fransiýa bolan gaharymyz dik depämize çykdy.
«Asyryň lideri» açdy agzyny, ýumdy gözünü.
“Siz dälmidiňiz, Ruandada adamlary gyran!” diýip gygyrdy.
“Siz dälmidiňiz Alžirde adamlary palaç ýatyran ýaly ýatyran!”
diýip, hasap sorady.
“Siz dälmidiňiz koloniýa üçin Afrikany basyp alan” diýip
ýatlatdy.
“Siz ganhorsuňyz, ganhor!” diýdi.
Elbetde, barsy-da adam çağasy, hiç kimiň hiç kimi öldürmegini
islämzok welin, Ruandanın bize näme?
Taryhda adamzadyň öñünde eden etmişleri üçin Fransiýadan hasap
soramaly bolsak, ala-böle ýadymya Alžir düşyärmikä?
Fransiýanyň koloniýa edinmek üçin basyp alan ýurtlaryna mysal
getirjek bolsak, hökman ýeriň aňry ujundaky Afrika gitmäge
hajat barmy?
Antep näme üçin Gazy?
Maraş näme üçin Kahraman?
Urfa näme üçin Şanly?
Kimiň basybalyjylygyna garşı dakdyk bu atlary şäherlerimize?
Kim ýaragyň güýji bilen labyryny taşlady ilimize?
Türklere garşı genosidiň aňrybaşyny kim etdi?

- Antepde “14 şehit ýadygärligi” bar, Azat-edijilik goşunlaryna («Kuwaýy Milliye» müfrezesine) suw-çörek äkidip barýarka ele salnyp, biri-birilerine daňylyp, pulomýota tutulan jansyz bedenleri tüpeňiň tygy bilen sünjüm-sünjüm edilen on iki ýaşlyja 14 sany çağanyň hormatyna dikildi... Kim ganyna galdy olaryň?
- “Eger duşman geçjek bolsa, diňe meniň maslyggymyň üstünden geçer” diýen Şahin beý haýsy duşmana garşı tenini galkan etdi?

- Barrikadalar gurup, raýonma-raýon, köçeme-köçe uruşmadykmy Antepde? Kimiň bilen uruşdyk?
- Jemagat namaz okap durka, metjitlerimizi topa tutanlar kimdi?
- Aýal-gyzlarymyz tohumlyk saklanýan zerdaly şäniklerini owup-owradyp, üwäp, kepeк bilen garyşdyryp çörek bişirýärdi, atdyr eşekler iýlip gutarypdy, pişikleri tutup iýmäge mejbur bolupdyk... Antepi şular ýaly gözgyny halda gabaw astynda tutanlar kimdi?
- Maraş galasyndaky türk baýdagyny ýyrotyp zyňan kimdi?
- Maraşda obalarymyzy kim ýakdy?
- «Tekge» buthanasyny ýarag ammarynyň deregne ulanýardylar we daşyny gala ýaly goraýardylar, ony ýarmak üçin şirin janyny pida edip biljek, gaşyny çytman ölümىň üstüne ýöräp biljek bir meýletinçi gerekdi. Ýusup çawuş muňa döwtalap boldy, kündün ýaly pälwan adamdy, biline dinamit böleklerini dakyndy, garaňkyň gatlyşaryna garaşdy, tüm garaňkyda binanyň arkasyna ýakynlaşdy, öň tarapda nobatçylyk edip duranlara görünmän ýokaryk dyrmaşmagy başardy, üçege çykdy, keramzit örtükleri galdyrды, köwe-köwe deşik açdy, şahadat getirdi, çakmagyny çakdy, uçgurlary ýekän-ýekän otlady, dinamit böleklerini yzlyyzyna buthananyň içine taşlady, gulaklary goparara getiren güwwüldi turdy, ýarag ammary-buthana asmana sowruldy, Ýusup çawuş şehit boldy... Kime garşy şehit boldy?
- «Kuwaýy Milliyäniň» hatarynda Urfanyň azat edilişine gatnaşan yrakly taýpa serdary Ujeými Sadun paşa haýsy ýurduňleşgerine garşy söweşdi?
- Adanada sözüň doly manysynda türk genosidini eden, goragsyz galan bigünä raýatlary öldüren, agaçlardan asan, guýulara zyňan, aýal-gyzlarymyza zalymlyk bilen jynsy zorluk ulanan, aýal-gyzlarymyzyň bileziklerini, gulakhalkalaryny talan, ýa-da meselem Kozanda depderdar Hamdi ependini, hatçy Aly Ryza

ependini, otstawkadaky ýüzbaşy Mehmet beýi dirilige tamdyrda ýakanlar kimdi?

- Kiprdäki harby lagerde iňlisler tarapyndan tälim berlen 120 ermenä harby lybas geýdirip, üstümize küsgürenler kimdi?
- Bugün Alžiriň, Afrikanyň hak-hukuklaryny gorajak bolýarys, emma... Şol günlerde alžirli, senegally esgerler biziň ýurdumyzda haýsy ýurduň harby lybasynda türkleri öldürýärdi?
- Ankara müftüsü Börekçizada Ryfat ependiniň ýolbaşçylygynda watansöýüji işan-mollalarymuz tarapyndan taýýarlanan Anadoly fetwasynda «Adana, Antep, Maraş we Urfa zorluk-zuljim astynda» diýilmeyärmi? Topraklarymyza zorluk-zulum edenler kimdi?
- Sewr şertnamasynyň talabyna görä Adana, Antep, Urfa kimiň ygtyýarlygyna berlipdi?
- Mersini kim oda berdi?
- Hataýy bize gazetlerden toplan kuponlarymyza berendirler öydýäñizmi?
- Stambulyň alnan gününü baýram etmek gadagan edilende, hut şol Stambulda haýsy ýurduň rewolýusiýasynyň ýubileyý günü bellenýärdi?
- Türk halky gyrylyarka, ýurdumyzda agyr-agyr syýasy jenayatlar bolup durka, “Liberte, Egalite, Fraternite！”, ýagny “Azatlyk, deňlik, doganlyk！” şygary astynda «Taksim» ploşadynda parad geçirenler kimlerdi?
Döwlet öýke-kinedir ar alyş duýgusy bilen dolandyrylmaýar.
Akyl-paýhas bilen dolandyrylýar.
Urşulýar, uruş gutarangoň, gelejege seredilýär.
Geçmişdäki ýaralary gorjalamagyň döwletiň bähbitlerine hiç hili peýdasy ýok.
Emma, hökman bir fransuz etmişini gözleýän bolsaň, Ruandada nä körün bar?
Antepi aýdyp ber. Maraşy ýatla. Urfanyň hasabyny sora. Adanany

mysal görkez.

Ýok, eger-de, kes-kelläm taryhy aýyp gözleýän bolsaň...

Öz taryhyňy unudypsyň.

Asyl aýyp şu!

Ýylmaz ÖZDIL.

«SÖZCÜ» gazeti, 30.10.2020 ý.

Terjime eden: Guwanç MÄMILIÝEW. Taryhy makalalar